

## Referat fra møte i overvåkingsgruppen, 31. januar 2013

Møtet ble holdt torsdag 31. januar 2013, kl. 10:00-17:00 hos Klif på Helsfyr i Oslo.

Navn	Institusjon
Anne Britt Storeng	Direktoratet for naturforvaltning
Modulf Overvik	Fiskeridirektoratet
Anne Kristine Frie	Havforskningsinstituttet, sekretariatet
Vera Helene Lund	Havforskningsinstituttet, sekretariatet
Geir Ottersen	Havforskningsinstituttet, sekretariatet
Gro I. van der Meeren	Havforskningsinstituttet, sekretariatet
Josefina Johansson	Havforskningsinstituttet, sekretariatet
Per Arneberg	Havforskningsinstituttet, sekretariatet
Camilla Fossum Pettersen	Klif
Gunnar Skotte	Klif
Ingunn Selvik	Klif (Miljøstatus.no)
Kåre Julshamn	NIFES
Ole-Anders Braathen	NILU
Norman Green	NIVA
Jan Stenløkk	Oljedirektoratet
Bjørn Reppe	Sjøfartsdirektoratet
Hilde Kristine Skjerdal	Statens strålevern

### Velkommen og godkjenning av dagsorden

Dagsorden godkjent. To orienteringssaker fra sekretariatet lagt til etter innkallingen.

Utsendt referat fra møtet 17. oktober godkjent.

### 1. Informasjon fra sekretariatet

#### a) Arbeid med nye indikatorer

Arbeidet med nye indikatorer for Barentshavet/Lofoten og Norskehavet fortsetter etter planen som det ble orientert om i sak 7 på møte i overvåkingsgruppen 17. oktober 2012. Et av punktene i planen er at det skal vurderes hvilke av de eksisterende indikatorer for de to havområdene som kan brukes til å vurdere om miljømålene er nådd. Dette ble gjort høsten 2012 for Norskehavet av arbeidsgruppen som er nedsatt av overvåkingsgruppen og for Barentshavet av faglig forum for Barentshavet. I tillegg til de aktivitetene som er planlagt videre, vil arbeidsgruppen på sitt neste møte drøfte om det bør trekkes inn en ekstern evaluering av indikatorsettet.

#### b) Oppdatering av felles norsk-russisk miljøstatusrapport for Barentshavet

Miljøstatusrapporten ble publisert første gang i 2009. Etter det har deler av rapporten blitt oppdatert. I 2012 ble følgende tema oppdatert av HI og PINRO:

- Klima
- Planteplankton
- Dyreplankton
- Fisk
- Fiskerier

Oppdatering av disse kapitlene er planlagt også i 2013. Klif og DN informerte om at disse temaene i tillegg er planlagt oppdatert i 2013:

- Petroleumsvirksomhet
- Forurensning
- Turisme-(DN)

Disse oppdateringene vil være avhengig av finansiering på russisk side av eget arbeid. Det har i de siste årene vært problemer med denne typen finansiering på russisk side. [En vil avvente hva som kommer frem på neste møte i havmiljøgruppen før en vurderer om disse, og det er derfor uklart om](#) oppdateringene kan gjennomføres som planlagt.

#### *c) Sharepoint*

Sekretariatet er nå ferdig med å legge ut eksisterende relevante dokumenter på sharepoint. Dokumentene inkluderer innkallinger, referater og andre relevante dokumenter (presentasjoner osv) fra alle møter i gruppen, rapporter gruppen har skrevet, diverse bakgrunnsinformasjon samt en rekke andre dokumenter. I det videre vil alle dokumenter til gruppen legges ut her.

Alle medlemmer i gruppen skal ha fått tilsendt brukernavn og faste passord. Det har imidlertid vært et problem at systemet generer nye passord ved hver innlogging og at medlemmer derfor har mistet tilgangen. Det vil bli tatt kontakt med it-støtte ved HI for å ordne opp i dette.

#### *d) Gjennomgang av status for indikatorene*

Publiseringsstatus for de ulike indikatorene for Norskehavet ble gjennomgått. For de fleste av indikatorene hvor nye data foreligger siden avslutning av forrige rapportering av indikatorene (~~oktober~~ [februar 2012](#)) er oppdateringer publisert på miljostatus.no. Det arbeides med å få publisert ytterligere indikatorer før årets rapportering. Siste frist for å få med oppdateringer i årets rapport er fredag 8. februar.

#### *e) Status for rapporten " Vurdering av eksisterende indikatorer til forvaltningsplanarbeidet for Barentshavet/Lofoten og Norskehavet"*

Rapporten ble lagt frem for overvåkingsgruppen på møtet 17. oktober 2012 (sak 6a). Det ble påpekt enkelte feil i rapporten og noen indikatorer manglet også omtale. En revidert versjon av rapporten vil bli gjort ferdig i løpet av vårsemesteret, tentativt innen utgangen av mars. Det ble fremhevet at denne rapporten kan være viktig for å synliggjøre at det er behov for økt satsing på overvåking innen forvaltningsplanarbeidet. Innledningen vil derfor skrives om for å løfte frem hvilke områder som trenger økt tilførsel av ressurser til overvåking. Anne Britt Storeng vil bidra til dette arbeidet. Andre medlemmer av overvåkingsgruppen som ønsker å bidra kan gi beskjed til sekretariatet.

## **2. Informasjon fra faglig forum for Norskehavet**

Per Arneberg orienterte. Forumet arbeidet med den faglige grunnlagsrapporten for oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet (kalt fellesrapporten nedenfor). Overvåkingsgruppen bidrar med kapittel 2 i rapporten, "Naturtilstand og utvikling i havområdet". Teksten i dette kapitlet vil bygge på og i stor grad være den samme som i kapittel 1, 2 og 3 i overvåkingsgruppens faglige rapport for 2013 (sak 6 nedenfor). I tillegg kommer et delkapittel om vurdering av systemet med indikatorer og referanseverdier, som ennå ikke er skrevet. Et utkast til kapitlet ble lagt frem på møte i faglig forum for

Norskehavet 29. januar 2013. Teksten her er den samme (med unntak av forord og innledning) som teksten i overvåkingsgruppens faglige rapport som ble lagt frem for godkjenning i dagens møte (sak 6 nedenfor). Etter at overvåkingsgruppen har avgitt sin faglige rapport, vil teksten som nå står i kapittel 1, 2 og 3 bli omarbeidet noe frem til fellesrapporten avlegges i januar 2014. Spesielt i kapittel 3.1 (fysisk miljø) og 3.9 (forurensning) vil det komme mye ny tekst. Det kan også bli aktuelt å korte ned noe av teksten, for eksempel tabellen om tilstand i sårbare og verdifulle områder. Etter ønske fra faglig forum for Norskehavet vil overvåkingsgruppen ferdigstille kapittel 2 i fellesrapporten.

### **3. Informasjon fra faglig forum for Barentshavet/Lofoten**

Kåre Julshamn informerte. Forumet avlegger sin rapport 15. februar. Den er av begrenset omfang på grunn av arbeidet med det faglige grunnlaget for oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet. Faglig forum for Barentshavet vil avholde neste møte etter at forvaltningsplanen for Nordsjøen er lansert, tentativt i løpet av april.

### **4. Informasjon fra risikogruppen.**

Risikogruppen arbeider med sitt bidrag til fellesrapporten for Norskehavet.

### **5. Informasjon om MESMA-prosjektet**

Presentasjon av Lene Buhl-Mortensen (HI). En pdf av presentasjonen er lagt ved referatet. Noen hovedpunkter:

- MESMA (Monitoring and evaluation of spatially managed areas) er et EU prosjekt der målet er å utvikle forvaltningsverktøy for arealbasert forvaltning. Prosjektet har hatt 19 partnere der HI har vært eneste norske. Sentrale komponenter i prosjektet er:
  - Utvikling av et rammeverk for overvåking og evaluering av arealforvaltede marine områder
  - Case studier.
- Barentshavet er ett av case studiene, og i prosjektet er rammeverket testet for Barentshavet. Dette ble gjort gjennom en test av hele området og mer detaljert for 70 000 km<sup>2</sup> av SVO området utenfor Nordland hvor bunnmiljø og bunndyr var kartlagt av MAREANO.
- Hovedkonklusjoner om forvaltningsplanen for Barentshavet (etter en vurdering ved bruk av MESMA-rammeverket):
  - Det har blitt utviklet et godt system for indikatorer for tilstand i økosystemet og god overvåking og rapportering av dette gjennom overvåkingsgruppen. Lignende velutviklede indikatorer for menneskelig påvirkning eller som kan brukes for å vurdere om miljømålene er oppnådd, mangler i store grad fordi det ikke har vært kjørt en tilsvarende utviklingsprosess for disse.
  - Bruk av indikatorer og måloppnåelse: Mål og måloppnåelse må være knyttet til indikatorer som er vitenskapelig testet. MESMAs rammeverk for arealbasert forvaltning tydeliggjør at det må baseres på en naturlig utvikling fra overordnede mål til relevante indikatorer for overvåking av tilstand og miljøpåvirkning.
  - I forvaltningsplanen var indikatorene for økosystemtilstand utviklet uavhengig av forvaltningsmålene. Dette førte til vanskeligheter ved rapportering og vurdering av måloppnåelse. Det førte også til at andre "uoffisielle" observasjoner ble benyttet som indikatorer (f.eks. knuste koraller, svamper i hauger, trålspor).

- MESMA har gjennom rammeverket også pekt på behovet for å utvikle mål med tilhørende indikatorer ikke bare for økosystemtilstand men også for grad av påvirkning “pressure/impact” fra menneskelige aktiviteter.
- Tilgang på kunnskap: Bruken av data fra MAREANO i rammeverket viste nødvendigheten av finskala informasjon om bunnfauna, habitater og påvirkning fra mennesker for arealbasert forvaltning (f. eks. forekomst av korallskoger og trålspor). Dokumentasjon av økosystemet og menneskelige aktiviteter i høy oppløsning legger grunnlag både for en reduksjon av negative effekter og for identifisering av områder som egner seg for visse aktiviteter. Dette er en vinn-vinn situasjon både for vern og bærekraftig bruk av marin natur.
- Mandat for å foreslå tiltak: Forvaltningsgruppene trenger mandat for å foreslå tiltak for å sikre bedre måloppnåelse. Departementer og direktorater bør også pålegges å følge opp manglende måloppnåelse på en bedre måte og med større åpenhet.
- Sektorintegret forvaltning: Selv om forvaltningsplanen lyktes relativt bra gjenstår fortsatt mye før sektorintegreerte forvaltningstiltak er på plass.
- Problemer med arealbasert forvaltning og MESMA-tilnærmingen:
  - Verktøy savnes for bruken av det ambisiøse rammeverket: Tilstandsindikatorer og metoder for kvantifisering av effekter av menneskelige aktiviteter peker seg ut. Dette skyldtes tildels at disse ennå ikke er godt utviklet, men en komplisert prosjektstruktur førte til at arbeidspakken som skulle levere oversikt over verktøy ikke var ferdig før rammeverket skulle testes.
  - Diffus påvirkning og bevegelig natur: Mange deler av økosystemet flytter rundt og kan derfor ikke lett innpasset i et grid-basert GIS analysesystem. I Barentshavet foretar mange fiskebestander, sjøpattedyr og fugl store forflytninger og det blir vanskelig å identifisere konfliktområder nøyaktig. Videre er tilførsel av miljøgifter ofte diffus i åpne havområder og verdier målt i sediment og vann er lave. I MESMA’s arealbaserte analyse inngår ikke akkumulerte miljøgifter i organismer. Men målinger fra Barentshavet viser at enkelte fiskeslag og fugl kan ha høye giftkonsentrasjoner samtidig som området betraktes som rent. Disse artene tar sin føde over store områder og problemet med akkumulert gift kan derfor vanskelig håndteres med arealbasert forvaltning.

## **6. Gjennomgang og godkjenning av overvåkingsgruppens faglige rapport for 2013**

Rapporten utgjøres av siste utkast til kapittel 2.1, 2.2. og 2.3 for fellesrapporten, samt et kapittel med den fulle rapportering av hver enkelt indikator for Norskehavet slik de er publisert på miljøstatus.no per 15. februar 2013.

Utsendt utkast av rapporten ble gjennomgått og endringer gjort på noen punkter. Revidert versjon sendes ut mandag 4. februar med frist for innspill onsdag 6. februar. Endelig versjon sendes ut til gruppen fredag 8. februar.

Svein-Håkon Lorentsen (NINA – ikke til stede på møtet) hadde levert forslag om at det bør oppgis forfattere for de ulike kapitlene i rapporten. Dette ble avvist av møtet med

begrunnelse i at overvåkingsgruppen står ansvarlig for rapporten og at det å oppgi forfatternavn kan gi et feilaktig inntrykk av at enkeltpersoner er ansvarlige.

### **7. Gjennomgang og godkjenning av overvåkingsgruppens aktivitetsrapport for 2013**

Det var sendt ut utkast til overvåkingsgruppens rapport til den interdepartementale styringsgruppen for helhetlig forvaltning av norske havområder (Styringsgruppen). Enkelte endringer ble gjort i rapporten. Revidert versjon sendes ut mandag 4. februar med frist for innspill onsdag 6. februar. Endelig versjon sendes ut til gruppen fredag 8. februar.

### **8. Oppdatering av arbeidsplan for 2013**

Planen ble gjennomgått og revidert. Viktig endring var at man må tenke bredt når det gjelder andre overvåkingsinitiativ gruppen skal holde seg orientert om.

Revidert arbeidsplan vil bli lagt på sharepoint.

### **9. Eventuelt**

Ingen punkter

### **Neste møte**

Legges til etter at forvaltningsplanen for Nordsjøen er offentliggjort, tentativt mandag 29. april. Møtet holdes på video. Viktige saker blir:

- Arbeid med indikatorene for Nordsjøen og Skagerrak
- Drøftelse / oppfølging av andre elementer i planen, f eks knyttet til organisering av arbeidet vårt
- Arbeid med nye indikatorer for Barentshavet/Lofoten og Norskehavet
- Oppfølging av rapporten om vurdering av eksisterende indikatorer til forvaltningsplanarbeidet for Barentshavet/Lofoten og Norskehavet.
- [Drøftelse av hvordan rapport om koordinering av overvåkingsaktiviteter bør legges opp](#)